

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

STŮL JAKO SYMBOL DOMÁCNOSTI

BcA. Jana Pšeničková

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design a užitá tvorba

Studijní obor Design a užitá tvorba

Specializace Design nábytku a interiéru

Diplomová práce

STŮL JAKO SYMBOL DOMÁCNOSTI

BcA. Jana Pšeničková

Vedoucí práce: MgA. Štěpán Rous PhD.
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Jana PŠENIČKOVÁ**
Osobní číslo: **D20N0023P**
Studijní program: **N0212A310010 Design a užitá tvorba**
Studijní obor: **DU – specializace Design nábytku a interiéru / MgA.**
Téma práce: **STŮL JAKO SYMBOL DOMÁCNOSTI**
Téma práce anglicky: **Table as a household symbol**
Zadávací katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: Mým záměrem je vytvořit originální stůl pro určitou cílovou skupinu, kterou bude určitým způsobem reflektovat.

Způsob realizace: Technika zpracování vyplyne z finálních návrhů. Postup bude následující: rešerše, metodologie designu, konzultace návrhu, skici, vizualizace, výroba modelu.

Cíl: Cílem návrhu je vytvořit originální stůl pro určitou domácnost, již bude určitým způsobem reflektovat.

Předpokládaný charakter výstupu: Charakter i počet kusů výstupu vyplyne v průběhu navrhování. Výsledek bude prezentován formou modelu v měřítku vyplývajícím z finálního návrhu, 2D poster o rozměrech 100x70 cm, doplněný odpovídající obrazovou a písemnou dokumentací.

Rozsah průvodní zprávy je stanoven vedoucím práce na minimálně 15 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 15 normostran**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- KOLESÁR, Zdeno. *Kapitoly z dějin designu*. Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2004. ISBN 80-86863-03-4.
- YUDINA, Anna. *Furniture: furniture that transforms space*. London: Thames Hudson, 2015. ISBN 0500517762.
- WEINSCHENK, Susan. *100 věcí, které by měl každý designér vědět o lidech*. Brno: Computer Press, 2012. ISBN 978-80-251-3649-2.
- BROOKER Graeme, STONE Sally, *Co je interiérový design? V Praze: Slovart*, 2010. ISBN 978-80-ŤŠ91-435-6.
- NORMAN, Donald A. *Design pro každý den*. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-314-1.
- KUSHNER, Marc, *Budoucnost architektury ve 100 budovách*. New York: Inc. TED Book, 2015. ISBN 978-80-8111-384-0.
- KLEIN Zach, LECKART Steven, *Cabin Porn – Chaty na konci světa*. Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0565-6.
- FAIRS, Marcus. *Green design*. Berkley: North Atlantic Books, 2009. ISBN 978-1556438363.

Vedoucí diplomové práce: **MgA. Štěpán Rous, Ph.D.**
Katedra designu

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2022**

L.S.

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2022

.....

podpis autora

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu mé diplomové práce MgA. Štěpánovi Rousovi PhD. za skvělý přístup při konzultacích, za věcné rady a připomínky, které pro mne vždy byly přínosem.

OBSAH

1 Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	1
2 Téma a důvod jeho volby	7
3 Cíl práce	7
4 Proces přípravy	8
4.1 Rešerše	8
4.2 Jídelní stoly v historii	8
5 Proces tvorby	10
5.1 Skicování	10
5.2 Výběr materiálu	11
6 Technologie zpracování	15
6.1 Svařování konstrukce	15
6.2 Dýchování korku	17
6.3 Dokončení	20
7 Popis díla	21
8 Přínos práce pro daný obor	21
9 Silné stránky	21
10 Slabé stránky	22
11 Seznam použitých zdrojů	23
12 Resumé	24
13 Seznam příloh	25

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Jedny z prvních zkušeností s výtvarnou činností jsem nabyla na základní umělecké škole v Rokycanech. Od zdejších pedagogů také přišel jeden z prvních podnětů k podání přihlášky na střední školu s uměleckým zaměřením. Dále jsem tak své výtvarné dovednosti rozvíjela na Střední odborné škole obchodu, užitého umění a designu v Plzni, kde jsem vystudovala obor design interiéru.

Během tohoto studia jsem získala zkušenosti s grafickými editory, které jsem do té doby neznala. Také jsem si vyzkoušela práci s rozličnými materiály a v neposlední řadě navrhování nábytku a interiérů. Po složení maturitní zkoušky moje cesta pokračovala bakalářským studiem, které mi otevřelo dveře k prohlubování znalostí v oblasti designu.

Hned první zadání klauzurní zkoušky bylo docela výzva – Nábytek bez šroubů. Přijít na takové řešení pro nábytek s úložným prostorem nebylo jednoduché. Když jsem tento princip konečně našla, začala jsem vyrábět obrovský policový systém. Ten sám o sobě nebyl špatný, ovšem nevhodný výběr materiálů zapříčinil jistou nestabilitu.

Obr. č. 1 - KPZ, Nábytek bez šroubů, archiv autorky

Ve druhém semestru mě téma klauzury vcelku potěšilo. Současná tradice. Prozření z počáteční radosti přišlo po důkladné rešerši, kdy jsem si uvědomila že to nebude až tak snadné. Řemesel a tradičních prvků je nepočítaně a najít mezi nimi jeden směr nějakou chvíli trvá. Po dlouhém zvažování jsem si našla inspiraci v tapisériích, které jsem se rozhodla zakomponovat přímo do nábytku. Ve výsledku tak vznikl noční stolek s gobelínem, který zde nahrazoval dvířka. Jelikož si své projekty nejraději realizuji sama, naskytla se mi výzva v podobě zhotovení tkaniny. K tomuto účelu jsem použila drobně upravenou hračku – dětský stav, díky čemuž vznikly v tkanině určité nepřesnosti. I přesto považuji tento projekt za jeden z nejzdařilejších.

Obr. č. 2 - KPZ, Současná tradice, archiv autorky

V následujícím semestru nás čekalo téma osvětlení – Postav se a svít'. Toto téma svým širokým pojetím umožňovalo vydat se různými cestami. Proto jsem si hned na začátku stanovila cíl vytvoření světelného objektu, který by zároveň poskytoval prostor pro uložení drobností. Jako inspiraci pro tvarové řešení jsem zvolila etažér – patrový talíř. Výsledným produktem, který vznikl tak byl dvoupatrový podsvícený odkládací stolek s otočným horním patrem.

Obr. č. 3 – KPZ, Postavse a svít'!, archiv autorky

Letní semestr druhého ročníku nesl zajímavé téma – Pojd'me na jedno. Možností, kudy se v této problematice vydat se naskývalo mnoho. Mým prvotním záměrem bylo vytvořit prvek, který by podněcoval lidi ke vzájemné interakci. Od tohoto úmyslu jsem se nakonec odklonila a vytvořila stojánek na podtácky s kořenkami, které k sobě poutaly magnety.

Obr. č. 4 – KPZ, Pojd'me na jedno!, archiv autorky

Ve třetím ročníku v zimním semestru jsem využila možnosti vyjet na studijní pobyt do zahraničí. Na pět měsíců se tak mým domovem stala Francie, konkrétně Orléans. Během studia na tamní ÉSAD (École Supérieure d'Art et de Design d'Orléans) mě čekalo spousta projektů. Přínosnost jednotlivých kurzů byla různá. Třeba ateliér keramiky, kde jsem se naučila odlévání do forem a jejich výrobu, byl jedním z těch lepších. Zajímavé byly také hodiny figurální kresby. Cílem těchto hodin nebylo co nejvěrnější zobrazení modelu, nýbrž experiment s barvou a kresebným projevem. Tématem ateliéru nábytku byla křivka. I přes několikeré ujišťování, co přesně má být výstupem, mi bylo zadání lehce dezinterpretováno. Dalším velmi zajímavým předmětem, kterým jsem si prošla na stáži byl „odpovědný design“. Tyto hodiny byly určeny pouze pro zahraniční studenty a jako jediné probíhaly v anglickém jazyce. Náplní předmětu byl dopolední blok filosofie a odpolední blok, v rámci kterého jsme zpracovávaly skupinový projekt, který se zabýval řešením problému vymírání včel. Výsledný návrh byl však mírně řečeno utopický. I přes pochybnosti o přínosu některých kurzů byl pro mě studijní pobyt zajímavou zkušeností.

Obr. č. 5 – Responsible design, archiv autorky

V posledním semestru bakalářského studia jsem jako svou kvalifikační práci zpracovávala téma Lidová slovesnost v designu nábytku. Toto téma jsem zvolila pro domnělou podobnost s tématem současné tradice, což se v průběhu zpracování ukázalo jako lehce zavádějící. Inspiraci jsem nakonec našla v nástěnných dekoračních talířích opatřených různými nápisy jako například „Dej

bůh štěstí..“ Způsobů jak naložit s touto inspirací byla spousta. Mě na těchto talířích zaujalo, že vlastně neslouží svému původnímu účelu a také že je jakožto dekoraci na zdi brzy přestaneme vnímat. Rozhodla jsem se tak ony fráze z nich aplikovat na produkt denní potřeby, který nikdy neunikne naší pozornosti. Takovým předmětem je pro mě zrcadlo. Aplikovala jsem tak pískované nápisy na nástěnná zrcadla. Výsledné zpracování a doprovodný text však byly poněkud zmatečné a původní záměr z nich nebyl zcela patrný což sráželo celou úroveň práce.

Obr. č. 6 – BP, Lidová slovesnost v designu nábytku, archiv autorky

Téma prvního semestru magisterského studia nebylo pevně dané a my tak mohli pracovat na čem jsme chtěli. To se na jednu stranu jeví jako skvělá věc, ale na stranu druhou je obtížné si vybrat konkrétní úkol, když možností je tolik. Nakonec jsem pracovala na konferenčním stolku, který vycházel z inspirace letokruhy. Byl tvořen jednoduchou svařovanou konstrukcí z ocelové pásoviny. Vršek této konstrukce byl tvořen hřebeny, do kterých byly zaklesnuty pruhy ohýbané překližky tvořící desku stolku. Jediné úskalí bylo ve stolové desce, která se na místech velkých rozestupů konstrukce prohýbala. To mohlo být způsobeno jak jejím nedostatečným podepřením, tak také tím, že jednotlivé pruhy nebyly nařezány po vlákněch překližky nýbrž čelně. Do budoucna by se tento

problém dal vyřešit doplněním konstrukce o další hřebeny nebo správným rozřezáním materiálu na desku.

Obr. č. 7 – KPZ, Letokruhy, archiv autorky

V dalším semestru jsme měli za úkol zpracovat produkt do soutěže vyhlášené Ministerstvem zahraničních věcí ČR na propagační dárkové předměty. V rešerši jsem narazila na informaci, že se v Česku vyrobí největší objem gramofonových desek. Rozhodla jsem se tedy vzít inspiraci odsud. Navrhla jsem drobné svítidlo, které parafrázuje gramofon s kruhovým stínidlem namísto desky.

Obr. č. 8 – KPZ, soutěž pro MZV ČR, archiv autorky

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Seznam témat kvalifikačních prací, ze kterého jsme si mohli vybírat, byl opravdu pestrý. Jako velmi zajímavá se mi jevila tato - Víkendová chata, Interierový prvek a Stůl jako jako symbol domácnosti. Jelikož jsem již od počátku věděla, že si chci vybrat téma, kde výsledkem bude reálný produkt – předmět denní potřeby nebo nábytek, vyloučila jsem tak z možného výběru navrhování chaty. Druhým důvodem, proč jsem nezvolila právě toto téma, bylo, že jej již měly vybrané ostatní. Rozhodovala jsem se tedy mezi prvkem do interiéru a navrhováním stolu. Protože první zmiňované je příliš volné téma, což není úplně můj šálek kávy, a vlastně i takový stůl je jakýmsi interiérovým prvkem, rozhodla jsem se nakonec pro „Stůl jako symbol domácnosti“.

Chtěla bych tak navrhnout stůl, který bude určitým detailem či osobitým prvkem v interiéru a bude se třeba podílet na jeho charakteru.¹

3. CÍL PRÁCE

Záměrem této práce je navrhnout originální jídelní stůl pro určitou domácnost, kterou bude jistým způsobem reflektovat. Domácností se zde rozumí členové rodiny, prostředí a zařízení rodinného bytu a práce spojené s životem rodiny²

Cílem je v tomto procesu tvorby reflektovat moji vlastní domácnost – rodinu.

Stůl je pro nás místem, kde se všichni pravidelně setkáváme u nedělního oběda, jelikož v týdnu je to nemožné. Každý zde má přesně dané své místo u stolu a nedej bože, aby si sedl na místo někoho jiného. To je hned oheň na střeše.

Taktéž musí být stůl vždy upraven dle příležitosti či blížícího se svátku. Střídá se tak na něm vánoční, velikonoční či jiný zdobný běhoun, na který se umísťují mísy s ovocem nebo váza s květinami.

Ze všeho zmíněného bych chtěla vycházet při navrhování.

1 Brooker, G., Stone, S.: *Co je interiérový design?* Mies: Rotovison, 2010, ISBN 978-80-7391-435-6

2 <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=domacnost>

4. PROCES PŘÍPRAVY

4.1 REŠERŠE

Na počátku každého projektu, ještě před samotným navrhováním, stojí rešerše. Rešerše je společně se skicováním jeden z nejdůležitějších bodů celého procesu. Toto pátrání nám pomůže zvolit si směr, kterým se ve své tvorbě chceme ubírat. Také si tak vytvoříme přehled o již existujících řešení dané problematiky.

Rešerše je velmi časově náročná. Zabere spoustu času ještě před rozběhnutím projektu a končí až se samotným dokončením díla.

V rešerši k tématu jídelního stolu jsem se kromě různých tvarových řešení zaměřila také na jejich historii. Každá epocha měla svůj způsob vnímání potřeby či absence jídelního stolu. Velmi často to také souviselo se společenským postavením dané rodiny.

4.2 JÍDELNÍ STOLY V HISTORII

Jídelní stůl a jídelní prostor se stával ve vysokých kruzích nejrepresentativnějším místem v domě. Konzumace jídla a pití se tak postupně zcela separovala od samotné přípravy, tedy kuchyně.³ Historii lidstva nedoprovází odnepaměti. Koneckonců – antika je toho jasným důkazem. V ní nepotřebovali lidé ke konzumaci jídel dokonce ani přibory, natož stůl.⁴ Staří Řekové měli jednu z prvních populárních verzí formální jídelny. Tento prostor, nazývaný andron, byl určen pro muže k jídlu a pití. Často tam pořádali sympozia, kde diskutovali nebo je bavili umělci.⁵

Dnes je tento kus nábytku místem, kde se pravidelně schází celá rodina – i kdyby jen k večernímu jídlu. Ovšem jak dlouho nás stůl vlastně v domácnostech provází? Jeho historie je mnohem kratší, než byste si možná mysleli. Jeho historie se začala psát v raném středověku. Stavěl se vždy tak, aby k němu mohla být přistavena velká sedací lavice, z níž byl dobrý výhled ke dveřím. Šlechtici a králové tak měli dobrý výhled na kohokoliv, kdo by chtěl vstoupit do místnosti. Ovšem jakmile se odnesly poslední talíře, opustil svoje místo i stůl. Služebnictvo ho odneslo do rohu, aby nepřekážel.

³ <https://www.cirkumo.cz/ke-stolu/>

⁴ <https://www.atlanticshopping.co.uk/inspiration-and-advice/history-of-dining-tables>

⁵ <https://www.vox.com/the-goods/22350932/dining-room-table-history-trend>

V jiných domácnostech tento nábytek k vidění nebyl. Neznamená to však, že by chudší lidé jedli na zemi. K dispozici měli jiný multifunkční druh nábytku – truhlu. Ta sloužila nejenom k uskladnění věcí, ale díky své rovné horní ploše (vypouklá víka se začala vyrábět až později) se hodila i jako místo pro stolování.

Trvalo poměrně dlouho, než se stoly masivně rozšířily i do těch nejchudších stavení. V českých poměrech šlo o dobu 16. a 17. století.³

Moderní americká jídelna má však kořeny ve viktoriánské Anglii 19. století. Ve viktoriánské době kultura přijala jídelnu a stala se dekadentním projevem rodinného a společenského postavení. Rané americké jídelny měly být luxusní, s kvalitním nábytkem, který k nim ladil, a tato touha pronikla do preferencí jídelen 20. století.⁶

Informace o přemístování stolu kamsi do rohu pro mne byla velkým překvapením, protože já osobně stůl vnímám jako středobod kuchyně. Podobně jak byl vnímám později.

V první polovině dvacátého století byl „kuchyňský stůl“ základním kusem nábytku pro britskou dělnickou rodinu. Jeho důležitost je jasně ukázána v autobiografiích dělnické třídy, které popisovaly detaily domácího života v první polovině dvacátého století. Kuchyňský stůl je potřeba umístit do správného prostředí, abychom pochopili jeho význam. Dnes bychom mohli předpokládat, že to byla kuchyně. V domácnostech střední třídy samozřejmě kuchyňský stůl byl, ale v domě dělnické třídy to bylo v hlavním rodinném obytném prostoru. Pro mnohé to byl jediný stůl v domě. Byl ústředním bodem obývacího pokoje a aktivity se odehrávaly kolem stolu nebo na něm. Změna vzhledu stolu může také pomoci změnit atmosféru obývacího pokoje, například v neděli může být všední ubrus nahrazen lepším kusem označující zvláštní povahu dne.⁷

Rachel Blacková, odborná asistentka antropologie na Connecticut College, říká: „Pamatuji si, že moje babička měla jídelní stůl, kterého jsme se jako děti nesměly dotýkat, protože byl tak pěkný, že byste ho nepoužívali každý den. A museli jste na něm mít speciální prostírání.“ Pokles popularity jídelny, který začal v 50. letech, se shodoval s několika posuny v amerických stravovacích a domácích návycích. Lidé začali pracovat déle. Rodiny nakonec stolovaly společně méně často.⁵

I já mám podobnou zkušenost jako je zmíněna výše. Obě babičky měly kromě jídelního stolu v kuchyni i jídelní stůl v obývacíku, který byl vždy nastrojen nazdobenými ubrusy a skleněnými či porcelánovými mísami. A taktéž se u něj sedávalo jen výjimečně.

6 <https://www.vox.com/the-goods/22350932/dining-room-table-history-trend>

7 <https://www2.le.ac.uk/projects/social-worlds/all-articles/lifelong-learning/the-kitchen-table>

Ještě ve 20. letech 20. století se setkáváme s moderními jídelnami, které okupují jednu samostatnou místnost v domě a jsou zcela odděleny od kuchyně. Ovšem v průběhu dalších desetiletí je jídelna v důsledku rychlých změn ve společnosti i bydlení, zaměněna za obývací pokoj. Jídelní stůl se tak ocitá na scestí a vrací se zpět na své původní místo v blízkosti kuchyně.

Centrální postavení kuchyňského stolu v domácnostech dělnické třídy po druhé světové válce pokleslo, ale v domácnostech střední třídy nabylo na významu. Různorodost obytných prostor rostla v prvním z nich spolu s počtem stolů, zatímco v domácnostech střední třídy rostl význam kuchyňského stolu stejně jako kuchyně samotné.⁶

Dnes jídelní stůl stále existuje, ale často dostal za úkol nový účel: kancelářské prostory. Jídelní stůl se nyní místo místa, kde se můžete scházet s blízkými k dekompresi, stal místem pro práci. Pandemie tuto změnu upevnila, ale trvalo to dlouho. Ti, kteří pracovali z domova bez domácích kanceláří a stolů, byli nuceni pracovat u stolu jídelního, což zcela vyloučilo jeho použití k jídlu.⁵

S tímto nelze než souhlasit, sama jsem takto během distanční výuky zabrala kuchyňský stůl, kde jste poté marně hledali místo kam si položit talíř s jídlem.

5. PROCES TVORBY

5.1 SKICOVÁNÍ

Každý tvůrčí proces pro mě začíná skicováním, které je z mého pohledu asi nejdůležitější. Pomáhá formovat myšlenky a představy o projektu.

Na začátku navrhování jsem pracovala s myšlenkou jak do stolu zakomponovat prvek, který by sloužil jako „schovka“ pro nějaký ten rodinný poklad či rodinný talisman. Možností kam takový prvek začlenit byla spousta – do stolové desky či naopak nohou. Žádné takové řešení se mi ale nezdálo dost vhodné. Proto jsem se s postupem práce od myšlenky skrytého úložného prostoru odklonila.

Namísto toho jsem začala pracovat s myšlenkou, že každý člen domácnosti má u stolu své vlastní místo, které je jen jeho. Tato místa definují výslednou podobu stolu.

Jako první variantu, která pracuje s těmito místy, jsem rozvíjela možnost rozlišit tyto části pomocí vzoru na spodní straně stolové desky. Každý člen má svůj motiv, který vychází od jeho místa

a uprostřed se všechny prolnou. Stůl je tak určitým obrazem rodiny. Nicméně ani s touto variantou jsem nebyla dostatečně spokojená.

Pro další variantu jsem se rozhodla tvarovat stolovou desku právě pomocí jednotlivých míst. Ta tak získává organický tvar. Tuto myšlenku jsem se rozhodla rozvíjet i nadále a navázat s ní na můj předchozí projekt „Letokruhy“. Zde, jak již bylo zmíněno v kapitole 1, byla deska tvořena zohýbanými pásky z překližky, které byly zaklesnuty do ocelové konstrukce.

První variantou reflektující letokruhy je ocelová konstrukce v kombinaci s molitanovými pruhy opatřenými dýhou. Možnost uchytit molitanové pruhy se nabízí pomocí principu hřebenu jako v předchozím projektu, nebo pomocí principu kurtu.

Druhá varianta kombinuje dřevěnou konstrukci a molitan. Molitan zde není nijak povrchově upraven. Volně vyplňuje prostor mezi dýhovanými rohy stolu. Rohy i střed slouží jako možná podpěra pro skleněnou desku.

Souběžně se skicováním jsem se snažila modelovat hlavní varianty ve 3D programu Rhinoceros nebo si vytvářet papírové modýlky.

5.2 VÝBĚR MATERIÁLU

Když jsem si konečně zvolila směr, kterým se chci ve své práci dále ubírat, bylo potřeba vybrat materiál. Tehdy byl během konzultací stanoven cíl, použít nějaký nezvyklý materiál nebo využít běžný materiál nezvyklým způsobem.

Jelikož každý předmět nebo jeho materiál svými vlastnostmi podmiňuje způsoby používání daného předmětu.⁸ A já chtěla pracovat s prohýbáním tvaru desky dle potřeby, hledala jsem nějaký měkký poddajný materiál.

Jako první jsem testovala molitan. Pěnový polyuretan může být měkký nebo tuhý a je vyráběn pod značkou molitan a barex. Tři čtvrtiny celosvětové spotřeby polyuretanových produktů je ve formě pěn. Měkké pěnové hmoty se používají především při výrobě nábytku (matrace, čalounění) nebo

⁸ Norman, Donald A.: Design pro každý den. Praha : Dokořán, 2010, ISBN 978-80-7363-314-1

interiérů automobilů. Tvrdé pěnové hmoty se používají především jako výplně automobilových nástaveb nebo tepelných izolací ve stavebnictví.⁹

Molitan se sice vyrábí v různých tvrdostech, ale stále je velmi měkký. Proto bylo zapotřebí jej nějakým způsobem vyztužit. Toho bylo docíleno pomocí odyhování. Molitanové pruhy byly opatřeny dýhou z jedné strany, aby je bylo i nadále možné jakkoliv tvarovat.

Obr. č. 9 – Proces tvorby, archiv autorky

Takto upravený materiál se choval dle očekávání. Kámen úrazu ovšem nastal při povrchové úpravě. Bylo potřeba ošetřit molitan tak, aby mohl být snadno vyčištěn v případě zašpinění. Otestovala jsem několik druhů impregnací na textil, na stany, odolné proti mastnotě, ale nic nefungovalo. Po neúspěchu s impregnacemi jsem zkoušela ošetřit povrch akrylovým sprejem, bohužel také bez úspěchu. Jediným efektem tohoto pokusu bylo zhrubnutí povrchu a jeho popraskání po následném tvarování. Bylo jasné, že tudy cesta nepovede.

Po neúspěšném vzorování molitanu jsem hledala jiný materiál, který by byl ohebný, pružný, dal se opatřit dýhou a zároveň byl snadno omyvatelný. Výběr padl na gumy – silikony.

9 <https://cs.wikipedia.org/wiki/Polyureta>

Výběr gumových podložek či pásů v metráži mi ale nevyhovoval buď svými rozměry nebo barvou. Rozhodla jsem se proto vyzkoušet odlévací silikony.

Silikony tvoří velkou skupinu látek, které mají ve své struktuře zabudovanou sekvenci vazeb křemíku s kyslíkem. Tím se zásadně liší od ostatních polymerů. Silikony jsou odolné vůči povětrnostním vlivům, stárnutí, oxidaci a mají dobrou chemickou odolnost. Mohou být vyrobené i jako zdravotně nezávadné. Je možné je vyrobít transparentní či mohou být barvené. Jejich výhodou je vynikající tepelná odolnost (od -50 do 250°C), dlouhodobá stálost mechanických vlastností, dobré elektroizolační vlastnosti, dlouhodobá odolnost vůči UV záření a také hydrofobnost. Fluorované silikony jsou i olejovzdorné, čehož se využívá zvláště v automobilovém průmyslu. Velkou nevýhodou je naopak jejich cena.^{10 11}

Obr. č. 10 – Proces tvorby, archiv autorky

Na otestování jsem zvolila univerzální silikonový kaučuk Lukopren N 1522, který jsem odlila přímo na dýhu. Oba materiály k sobě sice přilnuly, ale daly se od sebe odloupnout. Pro lepší přilnavost by bylo třeba dýhu před zalitím ošetřit podkladovým primerem.

10 Kula Daniel, Ternaux Élodie: Materiology, vydal Happy Materials, s.r.o. Praha, 2012, ISBN 978-80-260-0538-4

11 <https://cs.wikipedia.org/wiki/Silikon>

Dýha zalitá tímto silikonem se dala velmi snadno prohýbat, hmota se dala jednoduše očistit. Další výhodou lukoprenu je možnost probarvit jej dle libosti či přání zákazníka. Pro již zmíněnou cenovou náročnost však bylo od tohoto materiálu upuštěno.

Testování materiálů zabralo spoustu času a žádný nevyhovoval stoprocentně. Posledním testovaným materiálem byl korek.

Korek je materiál získaný odřezáním kůry (borky) dubu korkového a korkovníku amurského, které však nejsou vzájemně příbuzné. Korkové duby rostou převážně v oblasti Středomoří; 54 % světové produkce pochází z Portugalska, dalších 40 % pak ze Španělska, Alžírsko a Maroka. Kůra dubů se odřezává pomocí speciálních nožů. Původní kůra stromu je nekvalitní a odstraňuje se ze stromů, když jejich kmeny mají obvod asi 30 centimetrů. Kůra poté znovu dorůstá a sklízí se po 9 až 15 letech (nejkvalitnější až 30 let), když dosáhne požadované tloušťky. Mezi výhody korku patří nízká objemová hmotnost, antistatické vlastnosti, elasticita, vynikající izolační vlastnosti z hlediska tepelného, zvukového i vibračního, voděodolnost, obnovitelnost i cena. Naopak nevýhodou je již zmíněná dlouhá doba těžby a malá tloušťka. Používá se na výrobu zátek (přes 80 % celosvětové produkce), podlahových krytin (korkové dlaždice), stélky obuvi aj.^{8 12}

Obr. č. 11 – Proces tvorby, archiv autorky

12 <https://cs.wikipedia.org/wiki/Korek>

Testování jsem prováděla s korkovou metráží v tloušťce 4mm. Tu jsem oboustranně olepila dýhou. Po vytvrzení byl tento pruh velmi pevný, ale stále do jisté míry ohebný. Jelikož se korek používá například i pro výrobu jídelního prostírání, mám tak vyzkoušeno, že jej lze poměrně snadno vyčistit. Po dlouhém zkoušení různých materiálů jsem tedy jako finální materiál pro stolovou desku zvolila právě korek.

Jak již bylo výše zmíněno, korek bude opatřen z obou stran dýhou. Ve většině svých předchozích projektů jsem téměř vždy využívala dýhu z amerického ořechu nebo dubu. Jelikož korek je sám o sobě tmavší, zvolila jsem dýhu z jasanu. Tato světlá dýha zbarvená do žluta tak kontrastuje s tmavším hnědým korkem.

6. TECHNOLOGIE ZPRACOVÁNÍ

6.1 SVAŘOVÁNÍ KONSTRUKCE

Po otestování a výběru vhodného materiálu jsem konečně mohla přejít k výrobě samotné. Jako první bylo potřeba zhotovit ocelovou konstrukci. Jako první bylo potřeba rozhodnout se mezi několika rozměrovými řešeními. Nakonec jsem zvolila rozměry 1600x1000x790mm. Rozměry jsem volila dle našeho jídelního stolu, jelikož celou práci vztahuji konkrétně k mojí domácnosti.

Již v tomto počátku výroby se objevily drobné komplikace, konkrétně při zajišťování materiálu. Vybraný materiál nebyl skladem a dodací lhůta s otazníkem. Musela jsem tak nakonec vybrat jákly jiných rozměrů, na které se stejně čekalo delší dobu.

Tvar ocelové konstrukce se zdál od počátku naprosto jasný. Dvě obdélníkové stojny spojené uprostřed dvěma c profily, ve kterých budou moci jezdit hřebeny na desku stolu. A celý tento střed překryt plechovým boxem, který evokuje běhoun.

Výroba takové podnože se zdála jednoduchá a hlavně rychlá. Proto mi byl na její výrobu vyhrazen jeden den s tím, že se to jistě stihne. Což bylo nesmírně naivní. Jen přesné rozřezání materiálu stálo spoustu času, protože nebylo možné si nechat materiál nařezat u dodavatele z výše zmíněných časových důvodů.

Konstrukce byla svařena pomocí svářečky s ochrannou atmosférou, jelikož se tak dá dosáhnout lepšího výsledku nežli při využití elektrody. S tou ostatně nemám dobré zkušenosti.

Když došlo k samotnému svařování, bylo nesmírně důležité vše správně vyrovnat a přichytit magnety. I přes veškerou snahu nebyly svařené obdélníky ve výsledku rovné, ale lehce prohnuté.

Následně se mezi stojny přivařily oba c profily. Je nutno podotknout, že zde nebyly použity již hotové profily, ale kvůli jejich momentální nedostupnosti byla do klasického jáklu vyříznuta drážka.

Dále bylo potřeba zhotovit a na konstrukci přidat plechový box. Jelikož se plech při svařování dost prohýbal a různě kroutil, byl mezi obě drážky přidán ještě jeden jákl, který pomohl zmírnit toto vlnění u spodního plechu. Aby se neprohнул i horní plech, byly doprostřed přidány dvě podpěry z odřezků. Nic z toho ovšem kroucení nezabránilo. Tomuto kroucení by se příště dalo předejít využitím silnějšího plechu. Také by bylo bývalo lepší na plechu nedělat dlouhé sváry, ale plech pouze nabodovat.

Obr. č. 12 – Proces tvorby, archiv autorky

Po spojení všech částí došlo k mírnému rozčarování – konstrukce nebyla pevná a po délce stolu kmitala. Trošku jsme doufali, že přidání již zmíněného plechového boxu stabilitě trochu napomůže, ale nestalo se tak. Což se dalo čekat, vzhledem k tomu, že konstrukce nebyla nijak zavětrována. Jako řešení tohoto problému byly ke konstrukci navařeny ještě dva jákly, které byly umístěny pět centimetrů pod horní okraj. Tyto výztuže splnily svůj účel, přesně dle očekávání, a stůl se tak přestal kymáčet.

Po dokončení podnože přišly na řadu pojezdy a hřebeny. Nejprve jsem se snažila najít nějaký již hotový prvek, který by se pro pojezdy využil, ale žádný takový, který by vyhovoval mým požadavkům jsem nenašla. Bylo tedy nutné jej vyrobit.

Za tímto účelem byl nařezán otevřený u profil na jehož spodní stranu byl navařen kousek závitové tyče s maticovou podložkou na konci. Podložka byla posléze oříznuta do tvaru obdélníku, aby bylo možné tento díl jednoduchým natočením z konstrukce odendat.

Pro výrobu hřebenů byla jako materiál zvolena ocelová pásovina 20x3mm. Tyto díly ve tvaru obdélníku byly vyrobeny na šíři stolu. Pro lepší uchycení stolové desky byly v pravidelných rozestupech rozděleny na několik okýnek.

6.2 DÝHOVÁNÍ KORKU

Když byly hřebeny dokončeny, mohlo se přejít na výrobu desky.

Jak již bylo zmíněno výše, pro stolovou desku byl jako materiál vybrán korek a jasanová dýha. Za tímto účelem jsem objednala korkovou metráž 10 000x1000x6mm. Jednotlivé pruhy by pak i s připočítáním tloušťky dýhy měly zhruba 7-8mm.

Jelikož olepování jednotlivých proužků korku by bylo velmi pracné a vznikla by tak spousta ořezu při pozdějším začišťování, rozhodla jsem se odýhovat celé korkové desky a ty následně rozřezat.

Roli metráže jsme tak nařezali na 5 ks po 1620x1000mm a z jasanové dýhy jsme nechali připravit sesazenky.

Obr. č. 13 – Proces tvorby, archiv autorky

Jelikož takto velké desky by nebylo možné dobře sklížit v domácích podmínkách, využila jsem možnosti lisování. Jelikož bylo lisováno pod vysokým tlakem, došlo tak ke ztenčení plánované tloušťky téměř o 50%. Protože již nebyl čas objednávat další korkovou roli a další sesazenky z dýhy, rozhodla jsem se tento problém vyřešit prokládáním odýhovaného korku proužky bez dýhy.

Obr. č. 14 – Proces tvorby, archiv autorky

Dalším krokem ve výrobě bylo přichycení hřebenu k pojezdům tak, aby je od sebe bylo možno oddělit. Za tímto účelem jsem zvolila neodymové magnety. Magnety ze slitiny neodymu, železa a boru udrží 1000násobek své hmotnosti, některé dokonce 2000× více než samy váží. Tyto magnety mají široké využití. Využívají je například výrobci elektronických zařízení, motorů, domácích spotřebičů či automobilových součástek.¹³

Já jsem konkrétně použila magnety o síle 4,9kg. Tyto jsem pomocí epoxidové pryskyřice vlepila do jednotlivých pojezdů.

¹³ <https://www.unimagnet.cz/o-magnetech/>

6.3 DOKONČENÍ

Posledním krokem k dokončení je povrchová úprava. Konstrukci stolu jsem po řádném odmaštění ošetřila šedou antikorozi základovou barvou ve spreji. Tu jsem posléze překryla černou matnou barvou. Po jejím úplném zaschnutí se bohužel ukázalo, že není nestékavá, jak bylo deklarováno na obalu a taktéž ne všude dokázala základovou barvu překrýt. Podnož jsem v rozích podlepila plstěným kluzákem.

Dýhované proužky jsem ošetřila svým oblíbeným balzámem s včelím voskem.

Po povrchové úpravě jsem konečně mohla celý stůl zkompletovat. Při kompletaci se ovšem ukázalo, hřebeny nejsou ve všech okýnkách stejně vysoké a musela jsem tak materiál na desku stolu proužek po proužku zmenšit na pile.

Když byly proužky upraveny a stůl zkompletován byla jsem až překvapena jak moc pevná stolová deska vznikla.

Jediný problém spatřuji v nepatrném naklonění celé desky i s hřebeny při zatížení jedné poloviny stolu. Toto je patrně způsobeno nedokonalým zpracováním pojezdů, které mají mezi horní ploškou a podložkou vespod větší mezeru než je tloušťka profilu, ve kterém jezdí.

Samozřejmě jsem při kompletaci vyzkoušela původní záměr tvarování desky pomocí posunu hřebenů po šířce stolu.

Vzhledem k množství proužků využitých na desku a jejich celkové pevnosti, lze hřebeny vychýlit jen minimálně. Není tak možné vytvářet divoce zprohýbané desky tak, jako to umožňoval molitan.

Obr. č. 15 – Finální produkt, archiv autorky

7. POPIS DÍLA

Výsledným produktem je jídelní stůl o rozměrech 1600x1000x790 jehož hlavním prvkem je stolová deska zhotovená z dýhovaného korku. Ten je po obou stranách opatřen jasanovou dýhou 1mm. Ocelová konstrukce je vyrobena z jáklů o rozměrech 30x20x2mm.

Desku ke konstrukci připevňují ocelové hřebeny, které je možno libovolně posunovat po délce stolu vždy od kraje do poloviny.

Hřebeny je také možné posunout po šířce stolu, je však dobré tak učinit ještě před samotným vložením desky. A tvarovat tak desku postupně.

Kvůli vysoké pevnosti materiálu však nelze desku prohýbat příliš, je možné vytvořit pouze drobné prohyby.

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Každé dílo má jistě určitý přínos ať pozitivní či negativní, zásadní či nepatrný. Největší přínos má tato práce jistě pro mne samotnou. Vyzkoušela jsem si na ní práci s jinými materiály než jsem doposud využívala.

Přínos pro obor spatřuji spíše v samotné podstatě tématu a možnostech jeho rozvíjení.

9. SILNÉ STRÁNKY

Hledat silné stránky či jakákoliv pozitiva na vlastních dílech mi činí velký problém, jelikož nikdy s ničím nejsem spokojena. Nicméně bych zde jako pozitivní věc uvedla experiment s materiálem i přes to, že mi zabral spoustu času, který by se dal využít třeba pro výrobu.

Jako další silnou stránku bych zhodnotila celkový vzhled stolu, který má reflektovat jistou domácnost. Vzhledem k tomu, že jsem celou tuto práci vztahovala na náš domov a vlastní rodinu, řekla bych že celkové zpracování i s drobnými chybami tomu odpovídá.

10. SLABÉ STRÁNKY

Zajisté lze i na této práci nalézt věci co se příliš nevyvedly. Především bych mezi ně zařadila povrchovou úpravu konstrukce. Barva mi na spoustě míst vytvořila mapy a zvýraznila každou nerovnost.

Další slabou stránkou tohoto díla je, jako již tradičně u téměř všech mých prací, neschopnost hospodařit s časem. Jakožto chorobný prokrastinátor, si nedokáži rozvrhnout čas tak, abych vše stihla s předstihem větším než pár dnů či hodin.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA

- 1) Brooker, G., Stone, S.: *Co je interiérový design?* Mies: Rotovison, 2010, ISBN 978-80-7391-435-6
- 8) Norman, Donald A.: *Design pro každý den.* Praha : Dokořán, 2010, ISBN 978-80-7363-314-1
- 10) Kula Daniel, Ternaux Élodie: *Materiology*, vydal Happy Materials, s.r.o. Praha, 2012, ISBN 978-80-260-0538-4

INTERNETOVÉ ZDROJE

- 2) <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=domácnost>
- 3) <https://www.cirkumo.cz/ke-stolu/>
- 4) <https://www.atlanticshopping.co.uk/inspiration-and-advice/history-of-dining-tables>
- 5) <https://www.vox.com/the-goods/22350932/dining-room-table-history-trend>
- 6) <https://www.vox.com/the-goods/22350932/dining-room-table-history-trend>
- 7) <https://www2.le.ac.uk/projects/social-worlds/all-articles/lifelong-learning/the-kitchen-table>
- 9) <https://cs.wikipedia.org/wiki/Polyureta>
- 11) <https://cs.wikipedia.org/wiki/Silikon>
- 12) <https://cs.wikipedia.org/wiki/Korek>
- 13) <https://www.unimagnet.cz/o-magnetech/>

12. RESUMÉ

As the diploma thesis I chose Table as a household symbol. I was interested in this theme because of its possibilities of representing families values. Another reason was that I wanted to design something i could realize – real product or furniture.

During the process of research and sketching was really important to find the right way approach to the topic. It was not so easy I thought before, so I changed my idea few times until I considered it as best one.

Because for me and my family is dining table the place we meet and each member as there his own seat I finally decided to work with these seats. The purpose of my diploma thesis is to design kitchen table which reflects some household.

Also I wanted to work with some interesting material. So after experiments with foam rubber and silicone a chose combination of cork and veneer. I used these materials for the table desk. The base is made of steel. These projects builds on my previous one called Annual rings.

13. SEZNAM PŘÍLOH

- Obr. č. 1 - KPZ, Nábytek bez šroubů, archiv autorky
- Obr. č. 2 - KPZ, Současná tradice, archiv autorky
- Obr. č. 3 – KPZ, Postavse a sviť!, archiv autorky
- Obr. č. 4 – KPZ, Pojd'me na jedno!, archiv autorky
- Obr. č. 5 – Responsible design, archiv autorky
- Obr. č. 6 – BP, Lidová slovesnost v designu nábytku, archiv autorky
- Obr. č. 7 – KPZ, Letokruhy, archiv autorky
- Obr. č. 8 – KPZ, soutěž pro MZV ČR, archiv autorky
- Obr. č. 9 – Proces tvorby, archiv autorky
- Obr. č. 10 – Proces tvorby, archiv autorky
- Obr. č. 11 – Proces tvorby, archiv autorky
- Obr. č. 12 – Proces tvorby, archiv autorky
- Obr. č. 13 – Proces tvorby, archiv autorky
- Obr. č. 14 – Proces tvorby, archiv autorky
- Obr. č. 15 – Finální produkt, archiv autorky